

Underlag till förskolerapport 2022 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022.....	3
Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar	3
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens.....	3
Förbättringar av personalens arbetssituation	4
Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet.....	5
Svenska språket och flerspråkighet.....	6
Nationella minoritetsspråk.....	7
Barn i behov av extraordinärt stöd.....	7

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022

Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar

	2022	2021	2020
Antal barngrupper som saknar legitimerad förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen (enligt ovan definitioner)	3	0	5

I november 2022 finns det tre barngrupper som saknar legitimerade förskollärare anställda på den avdelningen. Genom stöd från grannavdelningar och stöd från pedagogiska utvecklingsledare organiserar förskolorna för att säkerställa kontinuerlig undervisning i de barngrupper som saknar förskollärresurs. En förskollärare väntas åter från en föräldraledighet vid årsskiftet.

Rektorsgruppen ser över nuläget och kommande behov av legitimerade förskollärare och samarbetar för att säkerställa att alla barn får kontinuerlig undervisning. Förskollärare flyttas vid behov till andra förskolor och nyrekrytering sker när det finns vakanta tjänster.

Varje förskoleenhet rapporterar inför tertialrapporter och verksamhetsberättelse antal avdelningar som saknar legitimerade förskollärare. Årsmålet är noll och saknas legitimerade förskollärare ska en åtgärdsplan skrivas. Barnskötare uppmuntras till vidare studier och i nuläget är det fem personer som studerar till förskollärare.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Rektorer genomförde en inventering av behovet av att höja personalens kompetens i det svenska språket inför starten av förvaltningens språksatsning våren 2020. Från grundskolor i stadsdelsnämndsområdet kom signaler om att barn, som började förskoleklass, hade ett bristande ordförråd och ordförståelse. På förskolorna framkom språkliga förbistringar och missförstånd i pedagogers kommunikation med vårdnadshavare, rektorer och kollegor.

Språkkurs för pedagoger

Under 2022 har språkkursen fortsatt med totalt 38 deltagare under vårterminen av vilka 26 deltagare har fortsatt under höstterminen. Innehållet i kursen har tagits fram i dialog mellan lärare, kontaktpersoner från förvaltningen, strateg på arbetsmarknadsförvaltningen samt utvecklingsledare på förvaltningen.

Insatsen har följts/följs upp genom;

1. Intervjuer med tre-fyra deltagare inför ny termin och uppföljande intervju vid terminsslut. Dessa intervjuer har genomförts sedan våren 2020.
Exempel på frågeställningar: Berätta om en dag på förskolan då du gått hem från jobbet och känt dig nöjd och glad över ditt professionella engagemang i barngruppen.
Intervjuerna har spelats in och transkriberats för en avslutande analys av strateg på

- arbetsmarknadsförvaltningen.
2. Under första året fick deltagarna svara på enkätfrågor. Inkomna svar analyserades och togs med in i planering av nästkommande termin men svaren lämnade även frågor varvid satsningen sedan ett år tillbaka istället följs upp med så kallade ”fokusgrupper”.
 3. Syftet med fokusgrupperna och deras samtal är att fånga deltagarnas tankar kring sitt eget lärande i språk relaterat till sitt uppdrag i förskolan. Totalt 6-8 deltagare i två fokusgrupper a´ två tillfällen/termin.
I samtalen har deltagarna bland annat lyft fram att ökade språkkunskaper ger bättre självkänsla och att arbetsmiljön inverkar på lärandet. Samtalen har sammanställts och presenterats för rektorer och lärare på språkkursen.
 4. Under höstterminen har förvaltningen förstärkt uppföljningen av insatsen genom att en pedagogisk utvecklingsledare på förvaltningen besöker kursdeltagarna ute på deras förskolor och följer upp hur de tar sig an de uppgifter som ska genomföras som en del av språkkursen. Den pedagogiska utvecklingsledaren deltar även i lärarnas planering av innehåll i språkkursen samt deltar på språkkurstillfällen i syfte att utbilda kursdeltagarna kring barns språkutveckling.
 5. Var tredje vecka följs insatsen upp digitalt, sedan starten 2020 och alltjämt, tillsammans med kontaktpersoner från förvaltningen, lärare på språkkursen, utbildningsledare på skolan, strateg på arbetsmarknadsförvaltningen samt förvaltningens utvecklingsledare. Uppföljningarna har som syfte att aktualisera kursens innehåll och systematiskt utveckla detsamma.

Prioritering på nämndnivå

Förvaltningen prioriterar att höja personalens kompetens i det svenska språket genom bland annat den språkkurs som sker för medarbetare under arbetstid. Vidare arbetar även rektorer aktivt med att fördela personal så att det finns god kunskap inom det svenska språket på varje avdelning. Förvaltningen förstärker uppföljningen av språkkursen genom att en pedagogisk utvecklingsledare besöker deltagarna på förskolorna. Förvaltningen söker medel från omställningsfonden och från kompetensutvecklingsatsningen för att finansiera satsningen och möjliggöra vikarietillsättning.

Förbättringar av personalens arbetssituation

Medarbetarundersökningens AMI- index för förvaltningens förskolor har minskat med en punkt jämfört mot föregående år. Minskningen beror främst på en minskning med tre punkter i ledarskapsindex. Förvaltningen har under föregående år förändrat ledningsorganisationen till funktionellt delat ledarskap. Rektorer ansvarar för det pedagogiska, nationella uppdraget och enhetschefer ansvarar för det kommunala uppdraget. Organisationsjusteringen var ny när medarbetarenkäten genomfördes, Under föregående år var också två rektorer och två enhetschefer nya i sina respektive roller. Organisationsjusteringen genomfördes för att möjliggöra ett närmare pedagogiskt ledarskap. Flera förskoleenheter ser idag en positiv effekt av justeringen och de samarbeten som genererats.

Den lokala handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare utgör ett bra underlag i dialog kring medarbetarnas arbetssituation. Flera förskoleenheter har på arbetsplatsträffar sett över handlingsplanens områden och tittat på vad som redan görs och vad som behöver vidareutvecklas. Flera förskoleenheter arbetar vidare med förutsättningar,

roller, uppdrag och ansvar där flera ser en framgångsfaktor i införandet av en person med samordnaruppdrag på förskolan. En tydlig struktur och tid för både gemensam planering/reflektion och enskild planering ses som en grundförutsättning för att medarbetarna ska kunna utföra sitt uppdrag.

Flera förskoleenheter har gemensamma nätverk för både barnskötare och förskollärare. För att stärka förskollärarna i deras uppdrag finns även enskilda förskollärarnätverk. Det finns fortsatt ett behov att, utifrån förväntningar och styrdokument, förtydliga de olika yrkesrollernas uppdrag för både barnskötare och förskollärare.

Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet

Förvaltningen har under året inventerat antalet vårdnadshavare i stadsdelsområdet med barn som har rätt till förskola men inte går i förskola eller pedagogisk omsorg. Förvaltningen har i år inte genomfört riktad uppsökande verksamhet mot dessa vårdnadshavare.

Förvaltningen har genomfört en enkätundersökning med syfte att fördjupa kunskapen kring varför barn i stadsdelsområdet inte är inskrivna i förskolan. Förvaltningen ville också veta vad medborgare i stadsdelsnämndsområdet anser om förskolan samt om nuvarande informationskanaler är kända. Enkätundersökningen genomfördes i Skärholmens stadsdelsnämndsområde med fokus på samtliga centrumområden samt större lekplatser och naturområden som lockar boende med barn i förskoleålder. Av de respondenter som har barn i förskoleålder men inte har barnen inskrivna i förskolan är inget behov samt ålder på barnet är den främsta skälen. Det bekräftar förvaltningens tidigare observation kring att vårdnadshavare i Skärholmen väljer att skriva in barnen i förskola senare än andra områden inom staden. Enkäten visar att respondenter saknar kunskap om förskolan och flertalet vet inte var de ska söka mer information om förskola. Vårdnadshavare anger också att man inte vill skriva in sitt barn i förskolan, både för att man inte ser behovet men det finns också de som tror att förskolan är dålig för barnet. Förskolan har också träffat förvaltningens föräldrarådgivare som träffar många vårdnadshavare. Föräldrarådgivare får mycket praktiska frågor om förskolan främst kring inskolning men också några vårdnadshavare som uttrycker oro samt en bild av förskolan som enbart barnpassning. Mer information om förskolan efterfrågas av föräldrarådgivare, både internt men också material till vårdnadshavare.

Information om förskolans roll

Förvaltningen ser ett behov att visa på förskolans viktiga roll för barnen. För barnens språkutveckling och för barnens framtida skolgång. I vilka kanaler informerar förvaltningen idag om förskolans roll och hur kan förskolans pedagoger tydligare agera reklampelare för den utbildning och undervisning som dagligen bedrivs? Hur kan barn och pedagoger från förskolorna i Skärholmen ta en större plats i det offentliga rummet?

Åtgärder som genomförs under 2022

Förvaltningen tar del av hur andra stadsdelsförvaltningar arbetar i frågan kring inskrivningsgraden samt tar del av rapporter inom området för att fördjupa kunskapen internt. Arbete med att lotsa till förskolan från introduktionsförskola och öppen förskola fortgår.

Kommunikation

- Förskolan tar över förvaltningens instagramkonto och visar både vad förskola är samt

vad den kan erbjuda

- Förskolan syns i det offentliga rummet, bland annat genom teaterföreställningar som genomförs utomhus samt vernissage i Bredängscentrum
- Informationsmaterial om förskolan tas fram som kan delas ut inom hembesöksprogrammet, medborgarkontoret, öppna förskolor, introduktionsförskolan samt BVC.
- Medarbetarfilmer från förskolan publiceras på intranätet, delar av dem ses över för eventuell extern publicering
- Dialog med kommunikationsstrateg kring hur språkarbetet i förskolan kan spridas vidare

Via föräldrarådgivare

- Förskolan träffar samtliga föräldrarådgivare och informerar både vad förskola är samt vad den kan erbjuda
- Föräldrarådgivare börjar föra statistik inom hembesöksprogrammet kring antalet vårdnadshavare som skriver in sina barn i förskolan
- Föräldrarådgivare tar del av material om förskolan som kan delas ut till vårdnadshavare

Förvaltningen har inte inventerat vilka barn som är inskrivna men inte deltar regelbundet i förskolan.

Svenska språket och flerspråkighet

Exempel på insatser som skett under året:

Kompetensutveckling

Nätverk för barnskötare och förskollärare i språkutvecklande arbetssätt och betydelsen av närvarande, aktiva vuxna.

Läslyftet (stadsdelsövergripande) med fokus på modulen "Läsa och berätta".

Tydliggörande pedagogik (stadsdelsövergripande), ett utvecklingsarbete som leds av stadsdelens specialpedagoger och där bland annat bildstöd, TAKK och Polyglutt ingår som arbetsverktyg. Ett digitalt kursmaterial har tagits fram med syfte att skapa inspiration och ge kunskap till medarbetarna i arbetet med tydliggörande pedagogik.

Barns typiska språkutveckling

Nätverk för barnskötare och förskollärare utifrån barns typiska språkutveckling samt vad det innebär att vara flerspråkig och lära in ett annat språk.

Korta föreläsningar på språkkurs i yrkessvenska.

Hur insatserna har följts upp och utvärderats

Sedan våren 2022 finns en språkplan framtagen (stadsdelsövergripande) med syfte att konkretisera arbetssätt och hur det språkutvecklande arbetet följs upp systematiskt.

Läslyftet följs upp och utvärderas efter varje år med respektive handledare utifrån att frågor ställs till deltagande pedagoger.

Arbete som sker med språkutvecklande arbetssätt följs upp på avdelningsreflektioner, arbetslagsuppföljningar (exempelvis språkplaner), förskolläramöten samt vid utvärdering av

verksamhetsplanen.

Nationella minoritetsspråk

Förvaltningen tar kontakt med de vårdnadshavare som kryssat i minoritetsspråk i sin ansökan till förskola och informerar om de förskolor i staden som har helt eller till väsentlig del undervisning på något av språken. Förvaltningen har pedagoger som talar ett av minoritetsspråken och vårdnadshavare får information om var det finns att tillgå. Om vårdnadshavare vill söka en annan förskola organiseras för att barnet ska få förstärkt språkstöd. Idag finns ingen efterfrågan för förskola på finska, meänkieli eller samiska.

Förskolan inventerar årligen de språk som talas av pedagoger och barn. Språkinventeringen synliggör både var det finns barn som talar dessa språk samt var det finns pedagoger. Det är ett utvecklingsområde för samtliga förskolor att mer aktivt använda språkinventeringen i planeringen av undervisningen.

Barn i behov av extraordinärt stöd

Inom förvaltningen beviljas enskilt stöd utifrån fastställda bedömningskriterier som finns dokumenterade. Stödet utgår från barnens behov och en ansökan föregås alltid av en kartläggning av barnets förskolesituation, den sker både på organisationsnivå, gruppnivå och individnivå. Ibland visar det på att individuellt riktat stöd är det bästa och ibland att handledning riktat till gruppen är att föredra. Samtliga ansökningar som ej beviljats ekonomiskt stöd erbjuds handledning av specialpedagogerna.

Förvaltningens specialpedagoger utgår från tre olika bedömningskriterier vid ansökan:

- Nivå 1 är extra anpassningarna i den ordinarie undervisningen
- Nivå 2 är särskilt stöd utanför ramen för den ordinarie undervisningen
- Nivå 3 är extraordinärt stöd utanför ramen för den ordinarie undervisningen

Nivå 1 omfattar kvalitativt stöd i form av handledning. Nivå 2 och 3 omfattar tilläggsbelopp och handledning.

Ansökan sker en gång per läsår samt när behov uppstår. Effekterna följs upp löpande i de aktuella handlingsplanerna av rektor inom varje förskoleenhet samt genom barnhälsomöten. De totala effekterna av verksamhetsstödet eller det kvalitativa stödet (som specialpedagogerna står för) följs upp två gånger om året i tvärprofessionella barnhälsokonferenser. Där deltar rektor och pedagogisk utvecklingsledare från respektive förskoleenhet samt specialpedagoger.